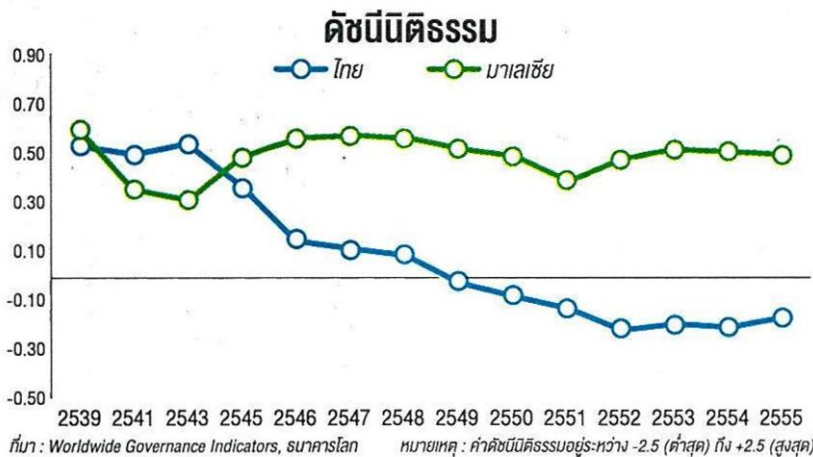

คนไทยต้องจ่ายคนละ 130,000 บาท เพื่อการเดินไป 'สุดซอย'

หน้าต่างความคิด

● เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย
ม.ธุรกิจบัณฑิตย์

“สุดซอย” เป็นศัพท์ใหม่ทางการเมืองที่แฉงเกิดอย่างเป็นทางการเดือนตุลาคมนี้เอง ถ้าวัดดีกรีความดัง ต้องจัดให้อยู่ในระดับ “เซเลบ” เลยทีเดียว อุณหภูมิการเมืองที่คุกรุ่น ทำให้เกิดคำถามทางเศรษฐศาสตร์ถึงความคุ้มค่าของการเดินสุดซอย คนที่สนับสนุนก็ยกเหตุผลสารพัดขึ้นมาอ้าง ประหนึ่งว่า ถ้าเดินไม่สุดซอยประเทศไทยก็จบกัน คนที่คัดค้านก็ยกเหตุผลมาค้านสุดฤทธิ์ เพราะเชื่อว่า ถ้าเดินไปสุดซอย ประเทศไทยก็จบเหมือนกัน แต่แปลกที่ทั้งสองฝ่ายไม่เคยถามปัญหาใกล้ตัวคนไทยเลยว่า หากการเดินสุดซอยครั้งนี้คนไทยต้องสูญเงินคนละ 130,000 บาท ยังอยากจะเดินไปสุดซอยกับรัฐบาลอีกมั๊ย?

ที่มาที่ไปของตัวเลข 130,000 บาท อาทิสถสส่วนหนึ่งมาจากวิกฤติต้มยำกุ้งเมื่อปี 2540 เพราะการเฟื่องฟูของเศรษฐกิจไทย และประเทศอื่นๆ ในเอเชีย ช่วง 10 ปีก่อนหน้านั้น สิ่งทีสอดคล้องกับตำราเศรษฐศาสตร์ จนความสำเร็จเหล่านี้ถูก

ยกเป็นกรณีศึกษา ด้านการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาค

การล้มหัวคะมาของไทยและประเทศเพื่อนบ้านได้ไปกระตุกต่อมคิดของนักเศรษฐศาสตร์บางคนให้ตั้งคำถามเชิงลึกว่า เกิดอะไรขึ้นกับความมหัศจรรย์แห่งเอเชีย คำถามนี้นำไปสู่การวิจัยเชิงลึกเพื่อหาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน หนึ่งในประเด็นวิจัยที่เกิดขึ้นมาจากคำถามนี้คือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีนิติธรรม (Rule of Law) ของประเทศกับรายได้ต่อหัวของประเทศ

ในทางกฎหมาย ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายได้ให้ความหมายไว้ว่า “หลักนิติธรรม หมายถึง หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย ที่กฎหมาย อันหมายความว่ารวมถึง การบัญญัติกฎหมาย การใช้การตีความกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม จะต้องไม่ฝ่าฝืนหรือขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรมหรือหลักการพื้นฐานแห่งกฎหมาย”

นิยามของนิติธรรมในเชิงกฎหมายเป็นเรื่องที่เข้าใจกันดีในวงการวิชาการและผู้สนใจความเป็นไปของบ้านเมือง แต่สำหรับนักเศรษฐศาสตร์ นิติธรรมคืออะไร ยังเป็นประเด็นที่หาข้อสรุปไม่ได้ เพราะมีความคิดแยกออกเป็นสองแนวทางคือ นิติธรรมอย่างกว้าง และนิติธรรมจำกัดความ

นิติธรรมอย่างกว้าง มองว่า นิติธรรมเป็นเสาหลักของสังคม และเป็นพื้นฐานของการสร้างสังคมแห่งอิสรภาพและประชาธิปไตย รัฐบาลที่ปกครองด้วยหลักนิติธรรมอย่างกว้างต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจในการใช้อำนาจ และให้อิสระกับการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่เข้าไปขัดขวางทั้งในทางตรง หรือผ่านกลุ่มการเมืองอื่นที่มีความเชื่อมโยงกับรัฐบาล

นิติธรรมจำกัดความ มองว่า รัฐบาลที่มีหลักนิติธรรม คือ รัฐบาลที่ปกป้องกรรมสิทธิ์ของประชาชน และมีกระบวนการยุติธรรมที่มีความโปร่งใสสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่น่าสนใจก็คือ ไม่ว่าจะใช้นิยามไหน ผลที่ได้จากการศึกษาชี้ไปในทางเดียวกันว่า ระดับนิติธรรมของประเทศ มีผลต่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน ซึ่งวัดจากรายได้ต่อหัว ตัวเลข 130,000 บาท เป็นการประมาณค่าของผู้เขียน โดยใช้ผล

การศึกษาของ Daniel Kaufmann และ Aart Kraay เรื่อง Growth without Governance ซึ่งพบว่า ในระยะยาวประเทศที่มีระดับนิติธรรมสูง จะมีรายได้ต่อหัวในระยะยาวสูงกว่าประเทศที่มีนิติธรรมต่ำถึง 3 เท่าตัว

หากใช้ตัวเลขรายได้ต่อหัวของคนไทยมีค่าประมาณ 43,000 บาท มาเป็นฐานในการคิด คูณด้วย 3 ก็จะได้ตัวเลขประมาณ 130,000 บาท นั้นหมายความว่า หากประเทศไทยสามารถสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการบริหารบ้านเมืองที่ยึดหลักนิติธรรมได้ (อย่างกว้าง-ความเห็นของผู้เขียน) คนไทยทุกคนจะได้เงินหลักแสนนี้ในทางตรงกันข้าม ถ้าเรายังปล่อยให้ “หลักของเรา” มีน้ำหนักมากกว่าหลักนิติธรรม เรากำลังเผาเงินแสนทั้งไปต่อหน้าต่อตา

แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่า หลักนิติธรรมของไทยตอนนี้มากน้อยแค่ไหน?

ตัวชี้วัดพอจะช่วยตอบคำถามนี้ได้คือ ดัชนี WGI ซึ่งย่อมาจาก Worldwide Governance Indicators จัดทำโดยธนาคารโลกรูปที่แสดงไว้ เป็นค่าดัชนี WGI ของไทยและมาเลเซีย (ใส่มาเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เปรียบเทียบ) ซึ่งจะเห็นว่า เรา

แพ้มาเลเซียตั้งแต่ปี 2545 และตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา ดัชนีมีค่าติดลบมาตลอด สะท้อนให้เห็นว่า การที่การเมืองไทยตกต่ำถึงขนาดนี้ รัฐบาลทุกชุดในช่วง 13 ปีที่ผ่านมาต้องร่วมกันรับผิดชอบ โดยเฉพาะรัฐบาลที่เข้ามารับตำแหน่งตั้งแต่ปี 2549 จนถึงรัฐบาลชุดปัจจุบัน ที่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อรัฐบาลชุดก่อน เพราะช่วยกันดึงคะแนนของเราวิ่งลงมาติดลบ

หากเราเชื่อว่า "คนแดนไกล" จะได้ประโยชน์จากการเดินสุดซอย และหากเราเชื่อด้วยว่า เมื่อคนแดนไกลกลับมา จะมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการทำงานของรัฐบาล เราก็ต้องไม่ลืมว่า ปี 2549 เป็นช่วงที่คนแดนไกลเป็นนายกรัฐมนตรี เราจะมั่นใจได้อย่างไรว่า การกลับมาของเขาจะช่วยให้หลักนิติธรรมของไทยดีขึ้นกว่านี้?

แค่คิดจะเดินหน้า เราก็เห็นบรรยากาศแห่งการเผชิญหน้า วาจาที่ใช้โจมตีใส่กัน พวกเขาผิดหมด พวกเราทำอะไรถูกทุกอย่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเมสสิตพันธุ์แห่งความคลางแคลงใจที่ปรายปรายลงบนแผ่นดินไทย เมสสิตพันธุ์มรณะที่กำลังเติบโตหยั่งรากหยั่งรากลึกจนเกิดรอยแยกแยกบนแผ่นดินมากขึ้นเรื่อยๆ

ถ้ารู้อยู่เต็มอกแล้วว่าการเดินสุดซอยจะส่งผลแบบนี้ แล้วตั้งต้นเดินหน้า ก็เท่ากับเป็นการยืนยันว่า หลักนิติธรรมกำลังหายไปจากประเทศไทยแล้วจริงๆ